

a nevek szemantikai elemzésére, s ennek alapján a tanulmányban olyan finn termékneveket vizsgál, amelyeket a Kalevala ihletett.

MICHAELA MUNTEANU SISERMAN munkája a természetes gyógytermékek elnevezéseit vizsgálja olyan szempontból, hogy alkotóik milyen jellemzőkkel igyekeznek elnyerni a vevők bizalmát (325–342). A tanulmány rendszerezi a természetes alapanyagokból készült gyógyszerek neveit, melyek közt előkelő helyet foglalnak el a szentségre utaló elemeket tartalmazó nevek.

6. Az ötödik rész első írásában ALINA BUGHEȘIU a tarot kártyalapok neveinek szemantikáját vizsgálja, s e profán és szent neveket szemantikai, névtani, szemiotikai és pragmatikai szempontból is elemzi és rendszerezi (345–353).

EPHRAIM NISSAN tanulmánya azt vizsgálja, hogy a rabbikus bibliai szövegmagyarázatok során a vallási vezetők hogyan magyarázták a személyneveket, illetve hogy bizonyos népi nevek esetében milyen szójátékokkal éltek a római időktől a középkorig (356–383). Ennek alapján számos etimológiai és népetimológiai fejtegetést vonultat fel a szerző, illetve számba veszi ezek motivációit és funkcióit is.

A kötet utolsó tanulmánya ANNA TSEPKOVA nevéhez köthető. A szerző az irodalmi nevek profán mivoltát és szimbolikus jelentéseit kutatja Sue Townsend Adrian Mole titkos naplója könyvsorozatában (385–398). A szerző a nominális determinizmus elvét tartja szem előtt, és azt vizsgálja, hogy a névből származó asszociációk mennyiben határozzák meg a karakterek interpretációit.

7. A kötet sokszínűsége rávilágít a névtan aldiszciplínáinak és megközelítésmódjainak változatosságára, kiegyensúlyozottsága és központi témája mégis koherens egészé teszi a kiadványt. A változatos tanulmányokat olvasva jól látható, hogy a szent és profán kettségének a nevekben való megjelenése számos tudomány érdeklődését kiváltó, sokféle szempontból, változatos módszertannal megközelíthető kutatási téma.

SARNYAI VIVIEN

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5825-7242>

ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Namenmoden syn- und diachron **[Névdívatok napjainkban és a történetiségben]**

Szerkesztők: MARIETTA CALDERÓN – SANDRA HERLING. Romanische Sprachen und ihre Didaktik 68. ibidem-Verlag, Stuttgart, 2019. 265 lap

1. A kötetben olvasható 14 tanulmány az azonos című szimpóziumon hangzott el 2014 júniusában a Siegeni Egyetemen, Németországban. A könyv célja bemutatni a névtani kutatások aktuális kérdéseit, eredményeit és módszertani újdonságait olyan kutatók révén, akik többnyire a romanisztika területén működnek, de vizsgálatukba a német nyelv-

területet is bevonják. A kötet előszavában (v–viii) a szerkesztők rövid tartalmi áttekin-
tést adnak a tanulmányokról. A kötet három nagy fejezetre tagolódik: személynévkutatás,
tárgynévkutatás és helynévkutatás.

2. A személynévtani fejezet első két tanulmányának szerzői, CLAUDIA POSCH (3–19) és
ANGELA BERGERMAYER (21–44) egyaránt az osztrák névadás jelenlegi törvényi szabályozá-
sát és társadalmi normáit mutatják be. POSCH egy online kérdőíves kutatása eredményeit is-
merteti. A válaszadók saját keresztnévüként 170 különböző nevet adtak meg: legtöbbször
egyszeri említés, azonban a nőknél a *Julia* és *Elisabeth*, míg a férfiaknál a *Martin*, *Thomas*
és *Johannes* többször is előfordult. A szerző vizsgálta, hogy a válaszadók elégedettek-e
a keresztnévükkel, és ismerik-e annak jelentését. A megkérdezett 1061 személy 64%-a
ismeri keresztnéve jelentését; a nők 85%-a, míg a férfiak 88%-a elégedett a keresztné-
vével. Emellett 285 válaszadó 84%-a úgy vélte, fontos ismerni az adott keresztnév
jelentését a gyermeknek való névadáskor. BERGERMAYER olyan házaspárok körében vizs-
gálódott, amelyeknek az egyik tagja osztrák, a másik pedig valamely szláv nyelvű ország
állampolgára, Ausztria keleti részén élnek, és 2001-ben született gyermekük. Összesen
999 gyermek (494 lány és 505 fiú) keresztnévének vizsgálata alapján a legnépszerűbb
női nevek a *Julia*, *Kat(h)arina*, *Sara(h)*, *Anna*, *Laura*, *Nat(h)alie*, *Christina/Kristina*,
Melanie, *Nicole* és *Vanessa*, míg a legnépszerűbb férfinevek a *David*, *Daniel*, *Dom-
inik*, *Alexander*, *Phil(l)ip(p)*, *Lukas/Lucas*, *Kevin*, *Michael*, *Patrick* és *Benjamin* voltak.
Ha összehasonlítjuk a felsorolt neveket az Ausztriában 2001-ben legnépszerűbb keresztné-
vek listájával, láthatjuk, hogy nagy az átfedés köztük: a szláv–osztrák családokban
is azok a nevek voltak kedveltek, amelyek Ausztria-szerte; a szláv keresztnévek adása
ezzel szemben igen ritka. JOHANNA WARM 6 észak-olaszországi Facebook-felhasználó
(4 férfi és 2 nő) nyilvános profiljához köthető nevek alapján elemezte a közösségi mé-
diára jellemző névhasználati szokásokat (45–59). A vizsgált 781 névből – melyek a hat
felhasználó Facebook-történetében (kommentekben, posztokban, bejegyzésekben, fotó-
kon, ismerősnek jelölésekben) jelentek meg a vizsgált két hónap alatt – 626 család- és
keresztnévből áll. A további 155 nevet a szerző az alábbi kategóriákba sorolta: álnév jel-
legű nevek (51): *DreamerMc*, *Dade Yo*; becenevek (47): *Lory* < *Lorenzo*, *Jas* < *Jasmin*;
névhez kapcsolódó viszonyító elem (39): *Stefania Zia*, ahol a *zia* ’barátnő’ jelentéssel áll;
különleges grafikai jegyet tartalmazó nevek (7): *TaNiaa*, *Sära*; határozott névelő haszná-
lata keresztnév előtt (6; ez az észak-olaszban főleg női nevek előtt jellemző): *La Francy*,
Laa Carlotta; egy kategóriába sem sorolható nevek (5).

3. A második fejezet a magyar szakirodalomban rendszerint az egyéb nevek típusa-
ként emlegetett tulajdonnevek kategóriáját tárgyalja. EVA MARTHA ECKKRAMMER és VERENA
THALER arra tesznek kísérletet írásukban (61–78), hogy elhatárolják egymástól és definiál-
ják a márkanevekkel kapcsolatos német névtani terminusokat, továbbá felállítsák a köztük
lévő hierarchikus viszonyt. Ez a szerzők szerint a következőképp alakul: a legfelső szint
az *Ergonyme* ’tárgynevek’, ez alatt van az *Ökonyme* ’termékek, szolgáltatások és vállal-
kozások nevei’, majd a *Produktnamen* ’terméknevek’, a legalacsonyabb szinten pedig
a *Warennamen* ’árunevek’. HOLGER WOCHLE a hotelnév mint névfajta változását elemzi
és hasonlítja össze Romániában és Európa német nyelvterületein; továbbá vizsgálja, hogy
a hotelek névadása hogyan tükrözi egy adott korszak értékítéletét (79–97). A 20. század-
ban Romániában a hotelnévadásnál a családnevek és az arisztokráciára utaló nevek voltak

a dominánsak. Tübingiában szintén ez utóbbi volt jellemző, továbbá a címerállatok, valamint a *Hof* ’udvar’ és *Haus* ’ház’ végű szerkezetek is gyakoriak voltak. A dél-olasz térségben és Párizsban a célközönséghez (vagyis a turistákhoz) igazították a hotelneveket, amelyek többségében külföldi helyekre utaltak. Franciaországban és Németországban a hotelek napjainkban különböző hotelláncok neveit viselik. SVENJA DUFFERAIN-OTTMANN 372 francia és 342 spanyol étterem nevét vetette össze szemantikai és morfológiai szempontok alapján (99–114). A francia éttermek nevei a vidéki életre, gasztronómiára, valamint a „kényelemre és öröme” utalnak. A spanyol éttermek nevei között az étterem típusára, a vidéki életre és az építészetre utalókat találunk. ANNE-KATHRIN GARTIG-BRESSAN firenzei kávézók és bárók elnevezését elemezte (115–132). Megállapítják, hogy a tradicionális névadással szemben – amelyben a *Bar* és *Caffè* a név első tagjaként fordulnak elő (pl. *Caffè degli Artisti*) – új tendenciák kerülnek előtérbe: a *Bar* és *Caffè* megnevezések a név utolsó tagjaként szerepelnek (pl. *La folle bugia Caffè*) vagy teljesen elmaradnak (pl. *gusto Giusto*). A névadást motiválhatja a tulajdonos neve, egy ismert személy vagy művészeti alkotás is. A tulajdonosokkal készített interjúkból kiderült, hogy a névadást gyakran a kínált ételek, a kiszolgálás jellege és a kávézó, bár elhelyezkedése inspirálja. MARIETTA CALDERÓN a számítógépes vírusok neveit első megjelenésük szerint sorolja fel és elemzi (133–153): legtöbbszörük internacionalizmusnak tekinthető, leginkább angol nyelvűek, és utalást tartalmaz(hat)nak egy adott személyre, együttesre, filmes karakterre. Gyakori köztük a palindrom (pl. *Nimda – Admin*) és az ironikus-szarkasztikus tartalom is (pl. *I-love-you* [Szeretlek]). NELSON PUCCIO az európai labdarúgás kabalafiguráinak neveit és azok identitáskonstruáló és -jelölő funkcióját elemzi olyan csapatoknál, amelyek a 2014/2015-ös szezonban bejutottak a három legrangosabb német bajnokság egyikébe (156–172). A név gyakran a focicsapat hazájára (városnévre) utal: pl. *Hoffi* (TSG Hoffenheim). Találkozhatunk azonban a klubcsapat nevére asszociáló elnevezésekkel is, például *Jahni* (Jahn Regensburg) és *Loki* (FC Lokomotive Leipzig). A névadást motiválhatja a kabala színe (pl. a *Blacky* egy fekete párducra utalva) vagy az adott állatot jelölő köznévi is (pl. *Berni* egy medve; vö. ném. *Bär* ’medve’). ANTJE LOBIN a márkanevek képzését vizsgálja morfológiai szempontból, spanyol és olasz nyelvterületen (173–181). Elemzése nyomán megfigyelhető a fokozás elterjedése, azon belül is a melléknevekhez csatolt spanyol *-ísimo/-a* (pl. *totalísimo*) és olasz *-issimo/-a* (pl. *conissimo*) szuffixumok gyakori használata.

4. A helynévkutatás eredményeit felsorakoztató, utolsó fejezetben GERHARD RAMPL az alpesi sziklamászó-útvonalak névadását tekinti át egy sziklamászóknak összeállított útikalauzt használva korpuszként (183–205). Vizsgálatában arra jutott, hogy a névadást motiválhatja az adott hely első mászójának neve; a hegy neve, ahol az útvonal húzódik; az útvonal típusa; de találkozhatunk kreatív, művészi névalkotásokkal is, például *Das Phantom der Zinne* ’A csúcs fantomja’ vagy *Ötzi trifft Yeti* ’Ötzi találkozik a jetivel’. SONJA SÄLZER a hegyikerékpár-útvonalak névadását elemzi honlapokból összeállított korpusz alapján, Franciaország, Olaszország, Portugália, Svájc, Spanyolország és Kanada területén (207–223). Megfigyelte az angol nyelvű útvonalnevek terjedését, illetve olyan összetételek gyakori használatát, amelyek második tagja az angol *Trail* (’sáv, nyom’). A névadáskor gyakran színekkel jelölik a pálya nehézségét. Könnyebb pályákat olyan nevekkkel is illetnek, mint *Bambi* és *Easy* (ang. ’könnyű’). A névadást gyakran motiválja még a pálya adott tulajdonsága: *Serpentine* – utalás a kanyarokra, *The Channel* – utalás alagutakra, *Citrus Run* – utalás a pálya menti citromfákra. SANDRA HERLING azt kutatja, miként hatott a spanyol nyelv

a gyarmatosítás időszakában a kaliforniai és floridai helynevekre (225–253). A spanyol nyelv hatása egyaránt megfigyelhető városok (pl. *San Diego*), falvak (pl. *La Carpinteria*), folyók (pl. *Río Perdido*) és szigetek (pl. *Isla de Mosquitos*) nevében is. GERNOT PETER OBERSTEINER az osztrák Stájerország tartomány régióinak a neveit elemzi (255–265). Írásából megtudhatjuk, hogy a hét nagy régió nevét a kerülethatárok nevei és a tartományokon belüli elhelyezkedésük (észak, kelet, dél, nyugat, centrum) adta (*Liezen, Obersteiermark Ost, Obersteiermark West, Oststeiermark, Südoststeiermark, Südweststeiermark* és *Steirischer Zentralraum*); a kisebb régiókat települések, hegyek és völgyek után nevezték el.

5. Az itt felsorolt eredmények rövid betekintést engedhetnek a névtani kutatások sokszínűségét is bemutató kötet tanulmányaiba, amelyekben a szerzők a francia, spanyol, olasz, román, angol és német nyelvből hoznak számos további érdekes és jellemző példát a romanisztika és a névtani kutatások iránt érdeklődők számára.

WALDHAUSER SZIMONETTA

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1700-3542>

ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

**I. M. NICK, *Personal Names, Hitler and the Holocaust*
A Socio-Onomastic Study of Genocide and Nazi Germany
[Személynevek, Hitler és a holokauszt. A népirtás és a náci
Németország névszociológiai vizsgálata]**

Lexington Books, Lanham – Boulder – New York – London, 2019. 471 lap

1. IMAN M. NICK, a *Names* című amerikai folyóirat főszerkesztője és a Német Igazságügyi Nyelvészeti Társaság elnöke a név és hatalom, identitás és emlékezet kérdéskörét járja körül névszociológiai munkájában, legyen szó akár olyan totalitárius államról, mint a Harmadik Birodalom, akár modern demokratikus országról, mint az Amerikai Egyesült Államok. A könyv elsősorban a hitleri Németország és a holokauszt eseményeire koncentrálna, azonban sokszor talán túlzóan részletes beszámolóinak köszönhetően akár kordokumentumnak is tekinthető, amely felvázolja előttünk a II. világháború máig ható következményeinek névtani vonatkozásait.

A kilenc fejezetből álló könyv egy előszóval indul, amelyben az író két személyes élményével indokolja munkája megszületését (ix–xix). Ezután következik a köszönetnyilvánítás (xxi), majd a II. világháborús német katonai rangoknak és ezek amerikai megfelelőinek (xxiii–xxiv), valamint a használt rövidítéseknek és mozaikszavaknak (xxv–xxvi) a listája.

2. Az első fejezetben a szerző bemutatja az USA által indított programokat, amelyek feladata névadatok gyűjtése különböző okokból és célokból, a személyneveket elsősorban nyelvi eredet, ezen keresztül pedig etnikai alapon osztályozva (1–36). A honvédelem